

Nefret, kin, adavet ve düşmanlık gibi duygulardan kurtulmanın yolları nelerdir?

"Hem meselâ, şiddetli bir inatla, ehemmiyetsiz, zâil, fâni umurlara karşı hissiyatını sarf eder. Bakar ki, bir dakika inada değmeyen birşeye bir sene inat ediyor. Hem zararlı, zehirli birşeye inat namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his böyle şeyler için verilmemiş; onu onlara sarf etmek, hikmet ve hakikate münâfidir. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umur-u zâileye vermeyip, âli ve bâki olan hakaik-i imaniyeye ve esâsât-ı İslâmiyeye ve hidemât-ı uhreviyeye sarf eder. O haslet-i rezile olan inad-ı mecazî, güzel ve âli bir haslet olan hakikî inada, yani hakta şiddetli sebata inkılâp eder."

"İşte, tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatleri şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler, '*Haset etme, hırs gösterme, adâvet etme, inat etme, dünyayı sevme.*' Yani, '*Fitratını değiştir.*' gibi, zâhiren onlarca mâlâyutak bir teklifte bulunurlar. Eğer deseler ki, '*Bunların yüzlerini hayırlı şeylere çeviriniz, mecrâlarını değiştiriniz.*'; hem nasihat tesir eder, hem daire-i ihtiyarlarında bir emr-i teklif olur."⁽¹⁾

Üstad'ın yukarıda vermiş olduğumuz temel anlayış ve prensibe göre; insanın fitratını değiştirmesi ve söküp atması mümkün değildir. Bu sebeple mümkün olan yüzünü değiştirmek yoluna gidilmelidir. Nefret ve kin, insanın fitratında olan ve sökölüp atılması mümkün olmayan iki hissiyattır. Madem bunları söküp atmak mümkün değil, öyle ise onların yüzünü ve mecrasını değiştirmek gerekir. Zira bu gibi hissiyatların mecrasını ve yüzünü değiştirmek mümkün ve irade dahilindedir.

Mesela; insan kin ve nefret duygusunu başta nefsi olmak üzere kafir ve zalimlere yönlendirerek, bu duygunun ateşini söndürüp teskin edebilir. Şayet mümin ve masum bir insana kin ve nefret duyacak olsa, hemen onun masum ve muhabbete layık yönlerini hatırlamak gerekir. Bu hususta Üstad'ın Uhuvvet prensiplerini kendimize rehber ittihaz edebiliriz.

Şayet insan içindeki kin ve nefreti teskin edip yüzünü çeviremiyorsa, bu kin ve nefreti eylem ve amele dökmediği müddetçe mesul sayılmaz. Üstad'ın şu ibareleri bu meseleye ışık tutar kanaatindeyiz:

"Eğer dersin: '*İhtiyar benim elimde değil; fitratımda adâvet var.*'"

***Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum.'* "**

"Elcevap: Sû-i hulk ve fena haslet eseri gösterilmezse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse, kusurunu da anlasa, zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin, mânevî bir nedamet, gizli bir tevbe ve zımnî bir istiğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlaman, onun şerrinden seni kurtarır. Zaten bu Mektubun bu Mebhasını yazdık, tâ bu mânevî istiğfarı temin etsin; haksızlığı hak bilmesin, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmesin."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Dokuzuncu Mektup.](#)

(2) bk. [a.g.e, Yirmi İkinci Mektup.](#)